

מגילת אסתר

ארבע הן המצוות המיוחדות לפורים: מקרא מגילה, משתה ושמחה, משלוח מנות איש לרעהו, ומתנות לאביונים. קריאת מגילת אסתר, בשונה משאר המגילות, היא מצוות עשה שנצטוונו עליה ע"י סנהדרין ונביאים ועל כן דינה חמורים. הכל חייבים בקריאת המגילה, אחד אנשים ואחד נשים, השומע מפי קורא צריך להיזהר לשמוע כל תיבה שאם הפסיד מילה אחת לא יצא.

אין אומרים הלל בפורים שקריאת המגילה היא הילולו של יום, תוכנה הוא פרסום הנס שעשה ה' לעם ישראל בדורם של מרדכי ואסתר באותו היום.

אסתר מן התורה מניין? "ואנוכי הסתר אסתיר פני" שבימי אסתר היה הסתר פנים.

אמר רב שמואל בר יהודה: "שלחה אסתר לחכמים: כתבוני לדורות, שלחו לה: קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות. שלחה להם: כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס.

תקופת מרדכי ואסתר מוגדרת ע"י חז"ל כתקופה של הסתר פנים. עלינו להבין את משמעותו של הסתר פנים זה, שהרי היתה זו תקופת הנביאים. בתקופה שבה אירעו המאורעות המתוארים במגילת אסתר, חיו הנביאים מרדכי, דניאל, ברוך בן נריה, עזרא, חגי, זכריה ומלאכי. הם התנבאו ופעלו בקרב עם ישראל ובודאי נבואותיהם והנהגתם הרוחנית הדריכו את עם ישראל. העם חיפש דרך להבין את המתרחש בדורו, ואם כן, עלינו לברר מדוע לא פנה העם אל הנביאים כדי לבקש הסברים ותשובות למבוכת הדור? ועוד עלינו להבין: שנים מעטות לפני שקרו המאורעות המתוארים במגילת אסתר, התקיימה נבואה. כורש מלך פרס התיר ליהודים לעלות לארץ ישראל ולבנות את בית המקדש, דבר שעליו התנבא הנביא ישעיהו כמאתיים שנה לפני שעלה כורש לכס המלוכה. חמישים ושתיים שנה לאחר חורבן בית המקדש הראשון התקיימה נבואת ישעיהו, כורש שלח את זרובבל, נצר למלכות בית דוד, לירושלים והתיר לו להתחיל בבניה מחודשת של ירושלים ושל בית המקדש.

ומי נענה להכרזתו? האם עם ישראל, אשר ישב על נהרות בבל ובכה בזוכרו את ציון, עלה כולו בשמעו את הכרזתו של כורש? האם המונים יצאו לדרך לירושלים? לכאורה, היה עלינו לצפות לנהירה גדולה של היהודים אשר ציפו לאותו יום גדול, מאז שראו את בית ה' עולה בלהבות! הנביא (עזרא) אומר שרק ארבעים ושנים אלף שלש מאות ושישים איש עלו. הם היוו חלק זעיר בלבד מכלל היהודים שישבו בבבל. רוב העם העדיף להישאר בבבל, רחוק מארצו הקדושה ומבית הבחירה!

מדוע אירעו הדברים באופן זה? כורש הכריז שהוא מתיר לכולם לעלות, הוא צייד אותם בכסף ובוזהב כדי שיהיו להם אמצעים לבנין הבית. הוא פתח בפניהם את האוצרות שנבוכדנאצר לקח כאשר הוא הגלה את יהויכין ואע"פ כן רבים מהיהודים העדיפו להישאר במקומם!

ההסבר הוא שבתקופה של הסתר פנים, אלו הן התוצאות. למרות התגשמותה של הנבואה שלה ציפה עם ישראל במשך כל שנות גלותו, ולמרות הימצאותם של הנביאים, הערפל הכבד שירד על העם מנע מהם להבין את רצון ה' ולעשות כפי המוטל עליהם באותה שעה. בתקופה של הסתר פנים קשה מאוד לראות את האמת בבהירות. במקום לראות את מעשיו של כורש כהתגלות של יד ה', חלק גדול מהעם תהה ולא ידע כיצד להגיב, הם חיכו לראות אם אלו אשר נענו לקריאתו של כורש וראו בכך את התגשמות נבואת ישעיהו, אכן יצליח במשימתם, ואז יצטרפו אליהם.

עבודת הבניה בירושלים ובבית המקדש נעשתה תוך התנגדות גדולה של העמים שגרו באותה שעה בארץ. הם לא ראו בעין יפה את הנעשה בירושלים וחששו לגורלם, אם אכן יקימו היהודים מחדש את בית המקדש בירושלים. מכתבי שטנה ושליחים רבים נשלחו אל כורש בניסיון לשכנע את המלך לפקוד על הפסקת הבניה. כורש לא השגיח בהם. שנתיים לאחר שכורש פקד על התחלת הבניה עלה אחשורוש לכסא המלכות של פרס ומדי. ומיד פקד להפסיק לגמרי את בנית המקדש.

נבואתו של ירמיהו על 70 השנה שנתנו מה' למלכות בבל, איימה במשך דור שלם על הבבליים, היא היתה כחרב חדה המאיימת על ראשם של המלכים. תוכניותיהם וכל מעשיהם של המלכים היו מושפעים מהנבואה שהחרידה את שלוותם. אם נבואה זו תתקיים וירושלים תיבנה, מלכויות עלולות ליפול ושינויים גדולים עלולים להתרחש, לכן בכל התקופה, כל עוד לא הגיע קיצם של שבעים השנה, נמנעו המלכים מלנקוט בפעולות העלולות לדעתם להכעיס את הקב"ה. תקווה אחת הייתה להם: אולי התרחקותו של עמ"י מה' תגרום לניתוק הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים. הם סברו שאם תעבורנה שבעים השנה וירושלים לא תיבנה, אלא תישאר שדה קוצים אשר שועלים יהלכו בה, סימן הוא שאלוקי ישראל עזב את עמו, ושוב לא יהיה חס ושלום כח בעולם אשר יעמוד מולם ויפריע להם לבצע את מזימותיהם.

בלשאצר נכדו של נבוכאדנצר מלך על בבל כשהוא חרד לעתיד לבוא. כאשר עברו על פי חשבוננו 70 שנה ונבואת ירמיהו עדיין לא התקיימה החליט בלשאצר לחגוג את המאורע, שהנה אלוקי ישראל אינו מושיע את עמו. ועל כן הכין סעודה גדולה עליה מספר הנביא בדניאל. בסעודה זו הוציא את כלי המקדש והשתמש בהם ומביאה הגמרא שבאותו לילה מת בלשאצר.

אחריו מלכו דריוד וכורד תקופה קצרה לאחר מכן עלה אחשורוש על כס המלוכה.

גם מעיניו של אחשורוש היו נתונים לחשבון שבעים השנה. הוא חישב ומצא שבלשאצר טעה ולכן נהרג. לפי חישובו של אחשורוש שבעים השנה של נבואת ירמיהו תמו בשנה השלישית למלכותו. כאשר השנה עברה וקיומה של הנבואה לא הגיעה, גם הוא הגיע למסקנה שחס ושלום עזב ה' את עמו. כבלשאצר, גם הוא החליט לערוך סעודה גדולה, היא הסעודה שארכה 180 יום ושתיאורה מובא בתחילת מגילת אסתר. גם אחשורוש החליט להפגין ולהראות לעין כל ששוב אין ממה לחשוש, גם הוא הוציא את כלי המקדש והשתמש בהם. לא כבלשאצר, שנענש מיד על עווננו הכבד, אחשורוש עצמו לא נענש כי השגחת ה' ייעדה לו תפקיד בגאולת עמ"י. אולם, גם בו פגעה יד ה' ואשתו - ושתי, נהרגה.

- עבודות -

מי כתב את המגילה? _____

התקופה: _____

המלך: _____

מתי קוראים אותה? _____

מדוע? _____

במה שונה מגילת אסתר משאר המגילות? _____

מהו תוכנה של המגילה? _____

איזו תמיהה מתעוררת כאשר אנו מגלים שמגילת אסתר היא בתקופת הנביאים? _____

עיינו בישעיהו פרק מ"ה פס' א' וצטטו את נבואת ישעיהו על עלייתו של כורש לכס המלוכה! _____

כמה מהיהודים נענו להכרזתו של כורש ועלו לא"י? _____ מה מהווה מס' זה מתוך כלל ישראל?

האם כורש היה רציני בהכרזתו? _____ הוכיח זאת: _____

מדוע עמ"י לא עלה בהמוניו לבנות את בית המקדש? _____

מדוע לבסוף הופסקה הבניה? _____

ממה חששו העמים במשך הגלות? _____

מדוע החליט אחשורוש לערוך סעודה גדולה? _____